50684 - Sandalyede namaz kılmakla ilgili hükümler

Soru

Teravih namazında bazı kişiler sandalyeye ihtiyaç duyar. Bildiğim kadarıyla kişi namaz boyunca sandalyede oturacaksa sandalyeyi arka ayaklarını saffın hizasına koyması gerekir. Sorum şudur: Aşağıdaki durumlarda safta nasıl duracak?

1-Sadece kıyamda sandalyede oturuyor.

2-Rüku,secde ve teşehhüdte sandalyede oturuyor.

3-Namazın farklı bölümlerinde oturuyor.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Kıyam, rüku ve secde namazın rükünlerinden olup gücü yeten kimse şeri şekliyle yerine getirmesi vaciptir. Her kim hastalık veya yaşlılık gibi sebeplerden dolayı buna gücü yetmezse yere veya sandalyeye oturabilir.

Yüce Allah şöyle dedi:
“Namazlara ve orta namaza/ikindi namazına önem veriniz, gönülden bağlılık ve saygı ile Allah'ın huzurunda ayakta durunuz.” (Bakara/238)

İmran bin Husayn Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Bende basur hastalığı vardı, Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’e bu durumda kılınacak namaz şeklini sorduğumda şöyle cevap verdi: “ Ayakta namaz kıl, gücün yetmezse oturarak kıl, buna da gücün yetmezse bir yana uzanarak kıl”. (Buhari 1066)

İbn Kudame el Makdisi şöyle dedi: “ İlim ehli, ayakta kılamayan kimsenin oturarak kılabileceğine

dair icma etmişlerdir. (el Muğni 1/443)

Nevevi Rahimehullah şöyle dedi:

Farz namazında ayakta duramayan kimsenin oturarak kılacağı ve tekrar etmeyeceğine dair ümmet icma etmiştir. Mezhep arkadaşlarımız şöyle dediler: bu namazın sevabı ayakta kılınan namazından daha az olmaz. Çünkü o kişi mazeretlidir. Buhari sahihinde Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Bir kul hastalandığında veya yolculuğa çıktığında, sağlıklı ve yerleşik olduğunda yaptığı amellerin sevabı kendisine yazılır" (el Mecmu 4/226)

Şevkani şöyle dedi: "İmran'ın hadisi gereğince mazeret bulunduğu takdirde ayakta kılamayan kişi oturarak kılar, oturarak kılamayan kimse yan yatarak kılabilir. (Neylul evtar 3/243)

Şeyhulislam İbn Teymiye şöyle dedi:

Müslümanlar şu şekilde görüş birliğindedirler: "Namaz kılan kimse, şayet kıraat, rüku ve secde gibi namazın vaciplerini yerine getiremez veya avreti örtmek veya kıbleye yönelmek gibi namazın şartlarını yerine getirmekten aciz durumdaysa bu vacip ve şartlar kendisinden düşer. (Mecmu Fetava 8/437)

Bunun üzerine her kim ayakta namaz kılmaya gücü yettiği halde oturarak kılarsa namazı geçersizdir.

İkincisi:

Dikkat edilmesi gereken bir husus da: Ayakta duramayacak kadar mazereti olan herkes, sandalyeye oturma ruhsatına sahip değildir. Nitekim yerine getirmesi gereken rüku ve secde bulunmaktadır.

Rüku ve secdeyi gerektiği gibi yerine getirmekten muaf olan kimse, bu mazeret sebebiyle ayağa kalkmamak veya sandalyeye oturma ruhsatını vermez.

Namazın vaciplerindeki kural: Namaz kılan kimse yerine getirebildiği tüm eylemleri yerine getirmesi vaciptir. Yerine getiremediği eylemler ise ondan düşer.

Her kim ayakta durmaktan aciz ise kıyam sırasında sandalyeye oturması caizdir. Fakat rüku ve secdeyi gerektiği gibi yerine getirir. Şayet ayakta durabilir fakat rüku ve secdede zorluk çekiyorsa ayağa kalkar ve rüku ve secde vaktinde sandalyeye oturur ve secdede rükudan daha fazla eğilir. Daha fazla bilgi için (9307) nolu soruların cevaplarına bakınız.

Şeyh İbn Baz Rahimehullah şöyle dedi:

Yerde veya sandalyede oturarak namaz kılan kimse, secdesinde rükudan daha fazla eğilmesi vaciptir. Rükuda ellerini dizlerin üstüne koyması sünnettir. Secdede ise gücü yeterse yere koyar. Şayet buna gücü yetmezse dizlerin üstüne koyar. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: “Ben yedi kemik (aza) üzerine secde etmekle emrolundum: Alın, -ve eliyle burnunu işaret etti- eller, diz kapakları, ayakların etrafları"

Her kim bunu yerine getiremez ve sandalyede oturarak yaparsa sakıncası yoktur. Yüce Allah şöyle buyurdu: “ Gücünüz yettiği kadarıyla Allah’tan sakının” Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: “ size bir şeyi emrettiğimde gücünün yettiği kadarıyla onu yerine getiriniz”

(Fetava İbn Baz 12/245-246)

Üçüncüsü: sandalyeyi safta tutma konusu ise alimler şöyle demiştir: bu konuda önemli olan oturuşuyla saffın hizasında olmasıdır. Saffın ne önünde ne de arkasında olur. Daha detaylı bilgi için (Esna el Metalib 1/222, Tuhfet el Muhtac 2/157, Şerh Muntehe el İradat 1/279)

İmam arkasında kılan kimsenin cemaat hükmünü alabilmesi için imamın önüne geçmemesi gerekir. Bu hüküm Hanefi, Şafii ve Hanbelilerde bu şekilde kabul edilmiştir.

Burada öne geçme veya geçmeme konusundaki kriter: Ayak arka kısmı aynı hizada olmasıdır. Şayet ikisi aynı safta durduklarında memumun parmakları daha uzun olduğu için önde gözükse bile zararı yoktur. Oturanlar içinse kalça kısmı dikkate alınır. Uzanarak kılan kimse için de yan tarafı dikkate alınır.

Şayet namaz kılan kimse, namazı başından sonuna kadar sandalyede oturacaksa oturma yerini saffın hizasına göre ayarlar.

Şayet ayakta kılacak fakat rüku ve secdede sandalyede oturacaksa dikkat edilmesi gereken husus ayakta durduğu şekildir. Böylece kıyamda olduğu sürece saffın hizasından olmasına önem gösterir**.**

Bunun üzerine sandalye saffın arkasında olacaktır. Bununla birlikte arkada namaz kılanlara rahatsızlık vermeyecek şekilde durması gerekir.

En iyisini Allah bilir.